

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної
та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	ПРАКТИЧНА РИТОРИКА У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
Викладач (-і)	Вікторія БАРАБАШ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	+38(066) 649-24-24
Е-mail:	viktoria-k67@ukr.net
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Загальна кількість кредитів – 3, годин – 90. Форма контролю: залік. Формат: очний (offline / facetoface) / дистанційний (online). Мова викладання: українська / англійська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіка, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Messenger, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Особливі вимоги відсутні.

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «навчальної дисципліни «Практична риторика в професійній діяльності» – формування у здобувачів вищої освіти цілісного, системного уявлення предмет риторики, актуалізувати знання про специфіку усної професійної комунікації, сформувані комплекс компетентностей для створення монологу та діалогу в публічному спілкуванні. Вивчення дисципліни допоможе аспірантам на практиці підтримати мовний імідж вправного оратора, який вільно орієнтується у фаховій проблематиці та вміє її репрезентувати.

Завдання вивчення дисципліни:

- навчання мистецтву створювати з урахуванням професійної комунікативної спрямованості тексти певних жанрів, насамперед в усній формі;
- сприяння практичному оволодінню навичками ораторського мистецтва, культурою вербального спілкування

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен уміти

- застосовувати набуті знання у різних сферах життя та діяльності;
- екстраполювати основні закони риторики на риторику майбутньої професії;
- ефективно використовувати сучасні формати публічного виступу відповідно до ситуації спілкування;
- аналізувати й вибирати професійно значущий мовленнєвий жанр та створювати ефективну композицію промови;
- аргументувати та відстоювати власну позицію перед будь-якою цільовою аудиторією;
- володіти полемічним мистецтвом (диспут, полеміка, дискусія); системно аналізувати весь комунікативний процес (рефлексія).
- урахувати особливості усної міжкультурної комунікації в професійній сфері;
- послуговуватися знаннями про національний і міжнародний мовний етикет в усному професійному спілкуванні.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf; [Положення про організацію вивчення вибіркового навчального плану ЗВО](http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf) <http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf>; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ <http://www.kntu.kr.ua/doc/dobro.pdf>.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Риторика та її роль у суспільстві. Риторика як інтегративна наука публічної переконуючої комунікації. Зв'язок риторики з духовною природою людини, з рівнем її інтелекту та світоглядних пріоритетів. Риторика як семіотика буття. Риторика як процес, технологія та мистецтво. Предмет риторики – homo verbo agens (людина, що діє словом).

Тема 2. Основні роди, види і жанри красномовства. Судові, дорадчі та похвальні (епідейктичні) промови. Академічне красномовство. Політичне красномовство. Дипломатичне красномовство. Суспільно-побутове красномовство. Діалогічне красномовство. Еристика.

Тема 3. Історичні витоки та розвиток риторики. Основні етапи зародження й розвитку риторики в історії людства. Міфологія красномовства. Розвиток риторики в античності. Риторика Давньої Греції. Риторика Стародавнього Риму. Розвиток риторики в епохи Середньовіччя. Риторика Відродження і модерну

Тема 4. Розвиток риторики в Україні. Риторика у Київській Русі. Літописання як джерело красного письменства та красномовства. Риторична спадщина доби українського бароко (Феофан Прокопович, Григорій Сковорода, П. Юркевич). Зародження ідеалу вітчизняного

красномовства: толерантність, емоційність, соборність, образність, сердечність. Українське ораторське мистецтво XVII– XVIII ст.

Тема 5. Риторика в Україні XVIII – початку XX століття. Проблеми розвитку риторики XX – початку XXI ст. Проблема риторичної маніпуляції в час розвитку мас-медіа. Моделі сучасної теле-радіо-риторики.

Тема 6. Неориторика: напрями і надбання. Сучасні риторичні школи. Риторичні портрети ораторів від давнини до сучасності. Закони сучасної риторики

Тема 7. Професійне красномовство: цілі та завдання. Формування позитивного іміджу ділової людини. Харизма ділової людини. Професіограма майбутнього фахівця. Оратор і аудиторія. Сутність та проблеми взаємодії оратора і аудиторії. Стратегія оратора, її структура. Тактика оратора: способи і прийоми. Культура мовлення оратора.

Тема 8. Презентація як різновид публічного мовлення. Вибір теми та підготовка змістової частини. Структура презентації. Способи подачі інформативної частини. Складові невербальної комунікації. Мультимедійні презентації.

Тема 9. Тренінги. Теоретичні та методологічні основи групового навчального риторично-психологічного тренінгу. Принципи організації групової роботи. Сутність тренінгу. Мета та завдання риторичних тренінгів (форма розширення досвіду: інформування та набуття учасниками тренінгу необхідних умінь та навичок; пошук ефективних шляхів розв'язання поставлених проблем; активізація психологічних ресурсів особистості).

Тема 10. Поняття «тренінгова група», «тренінгове коло». Прийоми створення атмосфери взаємодії та ефективного спілкування. Робота в жанрах. Мікровиступи з різних риторичних жанрів. Партитура тексту як програма дій оратора. Ораторський виступ із відеозаписом.

Тема 11. Тренінг Акторська майстерність. 1. Художнє читання поетичних та прозових творів. Словесна імпровізація. Техніка мовлення. Енергетика мовлення. 4. Відеоперегляд і аналіз промов видатних ораторів.

Тема 12. Дебати як різновид публічної дискусії. Структура переконуючого виступу. Основи побудови аргументації. Робота із запереченнями (важкі запитання). Проведення дебатів.

5. Рекомендовані джерела інформації:

Основна література:

1. Академічна доброчесність як основа сталого розвитку університета / Міжнарод. благод. фонд « Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики», за заг. ред. Т. В. Філіпова, А. Є. Артюхова. К.: Таксон, 2016. 234 с.
2. Андресон К. Успішні виступи на TED. Рецепти найкращих спікерів / пер. з англ. Олександра Асташова. 2-ге вид. К., 2017.
3. Джеймс Борг Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / пер. з англ Н. Лазаревич. Харків: Вид-во «Ранок»: Фабула, 2020. – 304 с.
4. Ділове спілкування: усна і писемна форми : навч. посіб. / О. О. Тележкіна, Н. О. Лисенко, О. О. Кушнір, О. О. Литвиненко, Н. В. Піддубна. Х. : Смугаста типографія, 2015. 384 с. URL: https://pidru4niki.com/84441/dokumentoznavstvo/dilove_spilkuvannya_usna_i_pisemna_formi
5. Канеман Д. Мислення швидко й повільно / пер. з англ. Максим Яковлев. К., 2017. 480 с.
6. Колотілова Н.А. Риторика. Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с. URL: <https://pidru4niki.com/1584072023290/ritorika/ritorika>
7. Крикун В.Ю. Риторика. К., 2019. 223 с.
8. Кушнір Р. О. Великий оратор, або як говорити так, щоб Вам аплодували стоячи. Дрогобич: Коло, 2013. 258 с URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Kushnir_Roman/Velykyi_orator_abo_iak_hovoryty_tak_schob_Vam_aploduv_aly_stoiachy.pdf?

9. Мацько Л.І. Риторика // http://pidruchniki.ws/00000000/ritorika/ritorika_-_matsko_l_i
10. Онуфрієнко Г.С. Риторика: Навч. посібник. 2-ге вид. перероб. та доп. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 624 с.
11. Сучасна ділова риторика: навч. посіб. / О. Б. Олійник. К. : Кондор, 2010. 166 с.
12. Wow-виступ по-українськи. Ноу хау сучасного оратора/ Андрій Степура 2-е вид. Дніпро: Моноліт, 2019. 304с.
13. Mytsenko Valerii, Varabash Viktoriia, Bondarenko Anna. Formation of Soft Skills Among Future Specialists in Information, Library and Archival Affairs. Наукові записки / Ред. кол. В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Випуск 199. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. 261 с. С. 82–87.

Додаткова:

1. Амеліна С. М. Тренінги з розвитку умінь та навичок діалогічного спілкування. Дніпропетровськ : *Пороги*, 2005 73 с.
2. Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навчально-практичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 184 с.
3. Олійник О.Б. Риторика // http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika_-_oliynik_ob
4. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. Розширене видання/ Пер. з англ. К: ТОВ "Компанія ОСМА", 2015. 416с.
5. Сагач Г. М. Ділова риторика: Мистецтво риторичної комунікації. К., 2003.
6. Сагач Г. М. Риторичний квітник: афористичний золотослів. К., 2004.

Інформаційні ресурси:

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
3. Електронна бібліотека – підручники. URL: <http://www.info-library.com.ua/>
4. Rhetorik lernen - Was ist Rhetorik? - Seine Rhetorik verbessern – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=p4eovvDsqNc>.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи Протокол №1 від «28» серпня 2023 р.